

ИЗ КНИГАТА „ПРОСВЕЩЕНИЕ И ЗДРАВЕ“

Д-р Димитър Гошев

**ИЗВАДКИ ОТ ГОДИШНИЯ ОТЧЕТ НА
ОКОЛИЙСКИ ПРОТИВОТУБЕРКУЛОЗЕН
ДИСПАНСЕР В ГР. ТЪРГОВИЩЕ**

Околийският противотуберкулозен диспансер в гр. Търговище е открит през 1941 г. Започнал е редовната си работа на 18 юни 1941 г. Диспансерът се издържа от бюджета на Гл. Д. П. 3. Районът му е цялата околия, но картотека се води само за града с 10,000 души жители. Цялата околия има 53,000 души жители. Половината е полупланинска, а другата половина – полска. Населението е две трети българско и една трета турско. Занимава се предимно със земеделие и в голямата си част е бедно. Така само в града има 1000 семейства, признати от общината за бедни. Жилищата в голямото си мнозинство са нехигиенични и зимно време в една стая се прибират по две и повече семейства. Поради стопанските си възможности населението не подбира добра храна и в достатъчно количество. Къщите в мнозинството си са стари и нехигиенични, останали от турско време. Особено жилищата на тюрското население са нехайно подредени, нехигиенични и нечисти. Личната и телесна хигиена между тюрското население е крайно занемарена. Никъде по селата няма обществена баня, а в града има една стара баня, останала от турско време, която обаче не се използва от масата хора, а само от част от българското население и интелигенцията. Постарах се да приуча и привикна учащите се да ходят по-често в нея.

Диспансерът е работил всеки присъствен ден, като работните часове са били от 8 до 12 ч. и от 16 до 20 ч., за да се даде възможност на работещите. На месец се падат средно по 25 работни дни.

Първата ми задача беше да приведа в известност и контакт с диспансера всички, обявени за болни от туберкулоза в града, да проверя техните семейства, а нуждаещите се да настаня в санаториуми или почивни станции. Една малка част от зарегистрираните болни се оказва, че нямат туберкулозни изменения. За тези болни съобщих на санитарната власт да ги заличат от списъците.

След това системно започнах да повиквам на преглед всички хора, които боравят с произвеждане или продаване на хранителни продукти. Така между хлебарите констатирах три случая на отворена (силно заразна) белодробна туберкулоза, с които се постъпи по чл. 150 от закона

за Н. 3. Между бакалите също намерих няколко случая. Между кафеджиите намерих два случая с отворена белодробна туберкулоза, с които се постъпи също съгласно закона. Така проверих и прочистих всички професии, боравещи с хранителни продукти.

Повиках за преглед всички служители в държавните и обществени учреждения, както и работниците от всички фабрики и работилници с повече от двама работници. И тук намерих болни от белодробна туберкулоза, с които се постъпи също съгласно закона за Н. 3. Така през лятото проверих и прочистих всички частни и обществени места, където има повече от двама души на работа.

При постъпването на новия редовен набор в казармата прегледах всички новобранци и тук констатирах три случая с отворена белодробна туберкулоза, които веднага бяха освободени от военна служба. Така останалите се спасиха от зараза.

Със започване на учебните занятия в училищата системно повиках на преглед учениците от професионалните девически училища, от смесената гимназия и от основните училища. И тук констатирах няколко случая на отворена (с каверна, което я прави силно заразна, б. р.) белодробна туберкулоза.

Откриването на диспансера не се посрещна с ентузиазъм от някои от местните лекари. Някои от тях явно се опълчиха против тази служба, като казаха, че те няма да изпратят в диспансера за поставяне въздух или изпращане в санаториум нито един техен болен, защото техните разбирания били против тези методи на лечение, защото те си имали свой начин на лечение на туберкулозата. Изпратените болни в диспансера са – само един случай от частно практикуващ лекар и 10 пациенти, болни от други страдания – от служебни лекари. Пациентите на диспансера са привлечени предимно от персонала на службата и една малка част – от болни на диспансера.

Аз лично съм имал инициативата да открива всички болни в града и ги приобща към диспансера. Оказвал съм всички възможни услуги на болните, като съм се застъпвал пред общината да им се дадат парични помощи, да бъдат освободени

от разни задължения, да им се дават свидетелства за бедност, когато разликата в имотното им състояние е била голяма и пр.

Много болни, посъветвани от мен да постъпят в санаториум, не са поискали, защото „майка им не позволява“, за да не научели хората. При такива случаи многократно съм ходил в дома им да увещавам и осветлявам майката да се съгласи. В някои случаи съм успявал, а в други за съжаление – не. Голямо е предубеждението на хората да смятат за позорно и срамно, че страдат от туберкулоза, като се стремят всячески да я скрият. Този предразсъдък струва доста жертви и аз, обръщайки голямо внимание на това, употребявам всички сили и опитност да се боря срещу него. При посещенията ми по домовете на болните често бях посрещан нерадостно и дори враждебно, защото с това съм ги излагал и хората ги смятали вече за туберкулозни. Употребявал съм максимум търпение и въздържаност, дори когато съм бил обиждан, за да мога вече днес да се похваля, че това лошо приемане е рядкост. Същото се е случвало и със сестрата като посетителка. Имаме още мъчнотии с повикването на болните да посетят втори или трети път диспансера. Някои от нехайство, други от нежелание не идват, но вярвам, че с течение на времето и това ще се преодолее.

Опитах се да внуша на общините да гласуват в бюджета си по 5000 лв. за болните на диспансера, но предвид тежкото положение и нуждата от средства, което ми бе изтъкнато, това ми пожелание остана за следната година.

Всички болни, постъпващи в Здравно-климатическата станция в града ни, се преглеждат при постъпването и при изписването им от диспансера. Действал съм пред общините, да се подпомагат предимно бедните болни от туберкулоза, излезли от санаториуми или такива поддържащи апаратно вкарване на въздух, както и семействата им. При преглед на малките ученици съм повиквал майките им в диспансера (на тези с активна аденопатия или обща слабост) и съм давал напътствия и съвети за подпомагане оздравяването или закрепването. Най-много мъчнотии съм имал с общо болните, дошли за преглед по свое желание, защото всички са искали рецепти и съвети за лечение на неспецифичното им (нетуберкулозно, б.р.) страдание. Направих едно малко отстъпление от правилника в смисъл, че провеждах пълно лечение при бедно болните, но скоро това ми създаде неприятности и започнах да издавам рецепти на повечето общо болни, дошли по своя инициатива в диспансера. Лично аз съм правил всички лабораторни изследвания на болните.

Посетил съм всички по-големи работилници,

учреждения, заведения и училища, за да видя и се запозная с условията на работа и хигиена, като на самото място съм давал своите напътствия и съвети. Помолил съм всички учители щом забележат, че някой ученик по-дълго време кашля или е с бледа кожа, да го изпратят веднага в диспансера. През настоящата година имам проект да доведе пропагандния филм за туберкулозата и да го представя пред учениците от прогимназията и гимназията, както и пред гражданството. Започнал съм понастоящем да преглеждам системно и поголовно цялото население на града по улици.

.....

Нужди и пожелания

Заплатата на сестрата посетителка е много малка, сега получава чиста заплата месечно 1434 лв. и е невъзможно да живее вън от диспансера, да плаща наем, осветление, отопление. Затова съм направил възможно да живее поне в диспансера. Нужно е едно увеличение поне от 500 лв.

Нужно е да се отпуснат и тази година повече суми за посещения и канцеларски потребности, за да може диспансерът да се обзаведе по-добре. Да се предпише на седалищните общини да предвидят в бюджета си по 10,000 лв. за бедно болните на диспансера за спешни нужди, които суми да се дадат на диспансера, а на селските общини в околността на диспансера – да предвидят по 5000 лв. за същата цел. С тези суми службата ще може най-добре да подпомага бедно болните от туберкулоза поддържащи пневмоторакс, и семействата им, да дава пътни до санаториума, да отделя децата на отворените случаи и ги даде при близки на болния срещу малки разности и пр.

За да може да се води по-успешно борбата с туберкулозата, трябва да се предпише на всички служебни и частно практикуващи лекари, при най-малко съмнение за туберкулоза при болните им, веднага да ги изпращат в диспансера за проверка. Никой лекар да не може да отклонява болните насочени от диспансера към санаториум или болница, с което се пречи на диспансера.

Лекарят на диспансера да бъде задължен да участва по право в общинския съвет на седалищната община, както и в околийския и градски хигиенни съвети, за да може да прокара нужните мерки за борба с туберкулозата.

Да се дадат по-големи права, а заедно с това и по-големи задължения за лекаря на диспансера.

гр. Търговище, 29 януари 1942 година